

PLEIDOOI Cultuurtafel slaat alarm over situatie die in Leiden dreigt te ontstaan

Meer geld nodig, anders dreigt culturele kaalslag

De gemeente Leiden trekt jaarlijks 70 euro per inwoner uit voor cultuur. Dat is beduidend minder dan vergelijkbare steden. Als dat bedrag niet omhoog gaat, dreigt er een enorme kaalslag in de culturele sector.

Theo de With
theodewith@mediahuis.nl

Leiden ■ Het is de Cultuurtafel, die alarm slaat over de situatie die in Leiden dreigt te ontstaan. Hierin zijn circa vijftien culturele organisaties vertegenwoordigd. Ze trekken aan de bel in de hoop dat het dreigende onheil nog kan worden afgewend.

Rutger Brouwer (Nobel) en Ratna Lachmansingh (Leiden International Film Festival) treden namens de Cultuurtafel naar buiten. Ze hebben hun verhaal cijfermatig goed onderbouwd. Aan de hand van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hebben zij gekeken hoeveel vergelijkbare gemeenten uitgeven aan kunst en cultuur.

In Leiden blijft de teller steken op 70 euro per inwoner per jaar. Dat geld is bestemd voor beeldende kunst, muziek, dans, toneel, film en volkscultuur. De musea en erfgoed worden uit een ander potje gefinancierd. „Dit is dertien procent onder het landelijk gemiddelde van 79 euro”, stelt Brouwer. Steden met een vergelijkbaar inwonertal geven meer uit aan cultuur, zoals bijvoorbeeld Zwolle (82 euro) en Leeuwarden (91 euro).

Liever nog trekken Brouwer en Lachmansingh de vergelijking met steden, die net als Leiden een cultureel profiel hebben. Amersfoort geeft 124 euro uit, Den Bosch 126 euro en Haarlem 164 euro. „Zelfs steden als Venlo en Deventer trekken meer geld voor cultuur uit dan Leiden.”

Monumentenstad

Waarom Leiden achterloopt bij andere steden, kan volgens hen verschillende oorzaken hebben. „Als monumentenstad geeft Leiden relatief veel geld uit aan historisch erfgoed. Dat is prima, maar de levende cultuur is zeker zo belangrijk. Het kan ook zijn dat het bedrag niet meegegroeid is met het aantal inwoners van de stad. Toen we de cijfers zwart op wit op papier hadden, zagen we duidelijk dat Leiden achterblijft.”

Dat lijkt in tegenspraak met de manier waarop Leiden zich altijd graag profileert, als stad van kunst en kennis. „Dat klopt ook”, zegt Rutger Brouwer. „Het culturele aanbod is voor bezoekers de belangrijkste reden om naar Leiden te komen. Het levert bovendien een bepaald soort bezoekers op:

Ratna Lachmansingh en Rutger Brouwer pleiten voor meer geld voor de Leidse cultuursector.

FOTO: HIELCO KUIPERS

„Zelfs steden als Deventer en Venlo trekken meer geld voor cultuur uit dan Leiden

mensen die na een museum- of theaterbezoek ook een terrasje pikken of in een restaurant een hapje eten.”

Transparanter

De achterstand kwam deze maand ook pijnlijk aan het licht toen de Cultuurtafel inventariseerde hoeveel organisaties een aanvraag hebben ingediend voor het nieuwe subsidiestelsel. Voor de culturele sector treedt op 1 januari 2026 een nieuw systeem in werking. „Daar hebben wij als culturele sector ook op aangedrongen”, zegt Lachmansingh. „De nieuwe regeling is onafhankelijker en transparanter dan de oude.”

Alleen blijkt uit de inventarisatie nu al dat deze subsidieregeling zwaar overvraagd wordt. „Nu krijgen zestig instellingen een meerjarige subsidie. Voor zoveel

partijen is er straks geen plek meer in de nieuwe regeling. Voor grote instellingen als de Nobel en Leidse Schouwburg-Stadsgeschiedenis is er een vast en gelimiteerd bedrag gereserveerd. Maar het merendeel van de 31 aanvragen zijn kleinere organisaties als DansBlok, PS!theater, Wibar en LIFF, die allemaal een beroep moeten doen op de pot overig. Zij hebben met elkaar voor anderhalf miljoen euro aangevraagd. Er zit slechts 650.000 euro in deze pot. De verwachting is dat er ongeveer twintig gehonoreerd worden. Er gaan straks dus echt clubs buiten de boot vallen, die niet langer geld krijgen.”

Er is dan nog wel een pot met projectsubsidies. Daarvoor kan ook een aanvraag worden ingediend, maar dat is slechts voor een bepaald project en geeft geen financiële zekerheid voor de langere termijn.

Verkiezingen

„Het maakt op alle fronten duidelijk dat het totaalbedrag voor cultuur in Leiden omhoog moet”, stellen Brouwer en Lachmansingh. „In maart 2026 zijn er verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad. Daarom trekken we nu aan de bel. We zijn in gesprek met alle politieke partijen in de hoop dat zij straks van cultuur een verkiezings-thema maken.”

Daar blijft het niet bij. Ze willen begin volgend jaar ook een campagne starten om Leidenaars te

Cultuurtafel

De Cultuurtafel Leiden is een samenwerkingsverband van circa vijftien organisaties uit de kunst- en cultuursector. Het gaat onder meer om de Leidse Schouwburg, Nobel, Ins Blau, Pieterskerk, De Veenfabriek, BplusC, Pieterskerk, PS!theater, Wibar en Leiden International Film Festival en ROEM.

informerend over de situatie. Ook staat er een cultuurdebat op de agenda. „Alles is erop gericht dat mensen in 2026 goed geïnformeerd hun stem uitbrengen, zodat het nieuwe college van burgemeester en wethouders de culturele sector een reddingsboei kan toewerpen. En ja hoor, wij zijn er best positief over gestemd dat dit daadwerkelijk gebeurt. Leiden heeft hier namelijk alle belang bij.”

Zwart scenario

En wat als de gemeente niet met extra geld over de brug komt? Rutger Brouwer, directeur van podium Nobel, schetst een zwart scenario. „Dan komt er echt een culturele kaalslag. Als er geen geld is voor nieuwe initiatieven zal jong talent wegtrekken uit de stad. De bestaande instellingen zullen uit lijfsbehoud veiliger en dus com-

merciëler gaan programmeren. Dat zal ten koste gaan van de diversiteit en de vernieuwing. Publiek zal vanwege het verschaalde aanbod vaker uitwijken naar andere steden. Leiden wordt hierdoor een minder aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. Het zou echt een gemiste kans zijn.”

Het tweetal spreekt ook liever niet over subsidies, maar over investeringen. „Net zo goed als er wordt geïnvesteerd in de aanleg van een nieuwe weg om de stad beter bereikbaar te maken. Investeren in cultuur levert de stad ook enorm veel op. Het zorgt voor sociale cohesie en houdt talent in de stad. De eigen inwoners krijgen een beter cultureel aanbod. Dat geldt ook voor bezoekers, die bovendien een positief effect hebben op de economie van Leiden.”

Conclusie

Hun conclusie is dat van de andere deelnemers aan de Cultuurtafel is dan ook dat het cultuurbudget van de gemeente Leiden met minimaal 1,1 miljoen euro omhoog moet. Daarmee komt Leiden op het gemiddelde van vergelijkbare steden. In de ideale situatie zou het budget verhoogd moeten worden met 7 miljoen euro. Daarmee zou Leiden zich kunnen profileren als de bruisende cultuurstad die het preten-deert te zijn en zich in de toekomst misschien wel kunnen laten uitroepen tot culturele hoofdstad van Europa.